

GHID DE REALIZARE **A TEZEI DE LICENȚĂ ȘI A DISERTAȚIEI DE MASTER** Decembrie 2012

Introducere

Prezentul ghid descrie recomandările în legătură cu elaborarea unei teze de licență în științele educației și a dizertației de master, denumite generic în continuare ca „teza”. El este realizat cu scopul de a oferi informații cu privire la criteriile de calitate academică și reflectă poziția Departamentului de Științele Educației din cadrul Facultății de Psihologie și Științele Educației.

Ghidul este un document de lucru care se adresează:

- studenților, cu informații privind modul de realizare a tezelor;
- profesorilor coordonatori, ca instrument de îndrumare unitară și sistematică a studenților;
- comisiilor de examinare, ca suport pentru instituirea unor criterii unitare de evaluare.

Ghidul este compus din patru capitole distincte: (1) orientări generale; (2) cerințe obligatorii; (3) recomandări; (4) evaluare.

1. Orientări generale

a) Obiectivul tezei

Teza trebuie să pună în evidență capacitatea absolvenților de a realiza în mod independent o lucrare academică cu semnificație științifică. În acest scop absolventul va utiliza competențele formate pe parcursul procesului didactic, în conformitate cu planurile de învățământ pentru ciclul de licență, respectiv, de master.

Prin realizarea tezei, absolventul trebuie să demonstreze următoarele competențe specifice, în relație cu o problematică actuală, relevantă pentru domeniul științelor educației:

- analiză teoretică;
- documentare bibliografică,
- alegerea sau construirea (atunci când este cazul) a tehnicilor de recoltare a datelor,
- elaborarea și implementarea unui model de cercetare,
- redactarea și prezentarea sintetică a tezei în fața comisiei de examinare.

b) Categoriile tematice fundamentale

Teza poate fi elaborată într-una din următoarele categorii de cercetare de bază:

- cercetare experimentală: model experimental adecvat, constituire randomizată a loturilor, alegere, măsurare și analiză adecvată a variabilelor, control și manipulare a variabilei independente, utilizare

corespunzătoare a procedurilor de analiză statistică, controlul erorilor, concluzii corespunzătoare în raport cu rezultatele experimentale;

- cercetare aplicativă/ empirică, bazată pe metode de investigație pedagogică cantitative și calitative (probe, teste, observație, anchetă pe bază de interviu sau chestionar, studiul documentelor, focus-grup, studii de caz etc.);
- studiu teoretic: magnitudinea problematicii studiate, relevanța opiniilor selectate, în raport cu obiectivele studiului, modelul teoretic de analiză utilizat.
 - *Condiții fundamentale*: relevanța temei (temă de actualitate în științele educației, care suscită opinii variate), amplitudine bibliografică (acces la referințe majore, numeroase, consistente), capacitate de raportare critică la sursele teoretice și de promovare a unei viziuni personale asupra temei tratate, susținerea unui punct de vedere sau deschiderea unei direcții de dezbatere semnificative în raport cu tema abordată.

c) Rolul profesorului coordonator

Teza este o lucrare personală a cărei responsabilitate revine integral absolventului. Profesorul coordonator asistă și susține procesul de elaborare a acesteia, fără a aduce atingere principiului lucrului individual.

Studentul poate apela și la alte persoane (profesori, specialiști etc.), în sprijinul realizării tezei. În acest caz, contribuția acestora va fi menționată la rubrica „Mulțumiri”.

Activități recomandate profesorului coordonator: sugestii în legătură cu alegerea și definirea temei; impunerea unor etape obligatorii și a unor momente de evaluare a progresului în realizarea tezei (de preferință, cel puțin odată la două săptămâni); sugestii cu privire la designul, organizarea și realizarea cercetării sau studiului; sugestii privind orientările teoretice și metodologice; discuții pe teme ridicate de student și răspunsuri la întrebările acestuia; observații critice și recomandări de corecție; sugestii bibliografice.

Activități nerecomandate profesorului coordonator: impunerea unor idei sau soluții, împotriva celor preferate în mod explicit de student; efectuarea în locul studentului a unor activități legate de realizarea tezei.

Pe parcursul realizării tezei, profesorul coordonator evaluează progresul, precum și măsura în care studentul respectă condițiile impuse prin prezentul Ghid, iar la final întocmește un referat de evaluare, în conformitate cu specificațiile de la cap. 4.

2. Cerințe obligatorii

Aspectele menționate în acest capitol al ghidului sunt obligatorii. Măsura și modul în care acestea sunt respectate vor face obiectul evaluării, atât din partea profesorului coordonator, cât și din partea comisiei de examen, urmând a se reflecta în nota acordată. Unele aspecte vor fi menționate ca opționale, ele putând lipsi, în funcție de preferința autorului sau de natura lucrării. În acest caz, ordinea celorlalte componente nu se va modifica.

a) Cerințe stilistice și de editare

Teza va fi scrisă în stil impersonal (nu se va utiliza persoana I).

Se va folosi un limbaj simplu și clar.

Informațiile vor fi comunicate într-o manieră directă și inteligibilă, într-o structurare logică și coerentă.

Lucrarea trebuie redactată în limba română, folosindu-se scrierea cu diacritice.

Se va acorda atenție corectitudinii gramaticale și de editare.

Se va acorda atenții și formei îngrijite, estetice și ilustrative pentru temă.

Lucrarea va fi editată pe computer, folosindu-se diacritice, și va fi tipărită la imprimantă, într-o formă care trebuie să respecte următorul set de criterii:

- formatul de pagină: A4, față-verso/fata;
- margini: sus/jos=2.5 cm, stânga=3.5 cm, dreapta=2.5 cm;
- tipul fontului: Times New Roman, cu diacritice românești;
- mărimea fontului: 12;
- spațiere: 1 rând/1,5;
- numerotare pagini: jos, la mijlocul paginii/dreapta;
- titlurile capitolelor, cu majuscule și pe pagină nouă;
- titlurile subcapitolelor sau subpunctelor, în continuarea textului, la două linii distanță, cu litere bold;
- forma de prezentare: legată cu arc sau copertată.

Număr de copii: două (unul se depune la secretariat, iar al doilea, la profesorul coordonator, dacă acesta nu preferă formatul electronic).

Referințele bibliografice și standardul de redactare trebuie să respecte cu rigurozitate normele. Se va utiliza pentru redactare stilul APA (www.apastyle.org).

Numărul de pagini nu reprezintă un criteriu de notare a tezei. Lucrarea trebuie să conțină atâtea pagini câte sunt necesare pentru a trata în mod adecvat subiectul, în funcție de opțiunea autorului. Ca recomandare generală, teza poate avea în jur de 80-90 de pagini, (fără anexe, rezumat în limbă străină, cuprins, pagină de titlu, bibliografie).

2.1 Structura tezei

Teza va fi compusă dintr-o parte preliminară, textul lucrării și o parte finală.

Înainte de a începe activitatea de redactare a tezei, este necesar ca studentul să aibă o imagine clară asupra temei abordate în cercetare, pe baza consultării extensive a bibliografiei.

Partea preliminară va cuprinde:

a) pagina exterioară de titlu:

- Universitatea din București,
- Facultatea de Psihologie și Științele Educației,
- Departamentul de Științele Educației,
- titlul tezei,
- nivelul (programul) de studii pentru care se susține teza („teza de licență” sau „disertație de masterat”),
- numele autorului, identic cu cel înscris în cartea de identitate (sub forma: „prenumele NUMELE”),
- anul realizării;

b) pagina interioară de titlu va conține aceleași elemente ca și cea exterioară, cu precizarea că aici se va înscrie, mai jos decât numele autorului și pe partea dreaptă a paginii, numele profesorului coordonator (cu titlul didactic și gradul științific);

c) pagina de dedicații și mulțumiri (opțional);

d) rezumatul lucrării, în română și engleză sau franceză (Rezumatul prezintă pe scurt contextul, obiectivele, participanții, metoda/ instrumentele, rezultatele, implicațiile practice. Rezumatul are minim 350 și maxim 500 de cuvinte. Rezumatul va fi structurat astfel: suport teoretic, obiectivele lucrării/ cercetării, metodologia utilizată, rezultate, concluzii.);

d) cuprinsul:

- va include, introducerea, capitolele, lista de referințe bibliografice și anexele, numerotate cu cifre arabe (1, 2, 3, etc.);

- capitolele vor fi dezvoltate în cuprins pe două sau, opțional, pe trei niveluri, marcate cu 1.1; 1.2; 1.3; 2.1... ș.a.m.d.;
 - cuprinsul va menționa paginația corespunzătoare din text;
- e) lista tabelelor (opțional);
- f) lista figurilor, graficelor, diagramelor și schemelor (opțional);
- g) lista abrevierilor (opțional).

Textul lucrării

Textul lucrării va fi compus din *Introducere, Capitole și Concluzii*.

- a) **Introducere.** În introducere se va face o prezentare succintă a motivației alegerii temei, a importanței acesteia în domeniul științelor educației, a obiectivelor lucrării și, eventual, a celor mai semnificative probleme sau dificultăți care au trebuit depășite în realizarea ei. Introducerea va avea, de regulă, două sau trei pagini.
- b) **Capitolele lucrării.** În principiu, lucrările care se bazează pe cercetări vor avea următoarele capitole, numerotate cu cifre arabe:

CAPITOLELE TEORETICE

Capitolul 1.....

Capitolul teoretic cuprinde o trecere în revistă a literaturii de specialitate dedicate temei studiate. Se va urmări o prezentare în egală măsură completă, dar și sintetică, acordându-se importanță surselor celor mai relevante, pe de o parte, și celor mai recente, pe de altă parte. Se recomandă utilizarea unui criteriu explicit de ordonare a prezentării, care poate fi, de exemplu, de natură tematică sau temporală. Se va acorda atenție aspectelor controversate, în raport cu care studentul poate manifesta o evaluare critică.

Partea introductivă trebuie să conțină:

- a. un scurt istoric al temei cercetate (ex: rolul familiei în obținerea succesului/ reușitei școlar(e));
- b. prezentarea stadiului actual al cunoașterii științifice cu privire la problema investigată (studiile recente realizate în respectivul domeniu);
- c. evidențierea modului în care obiectivele studiului răspund unor provocări actuale.

Capitolul 2. Obiectivele și metodologia cercetării

Sub aspect metodologic, teza trebuie să respecte structura unei lucrări științifice. Precizările de mai jos se referă la tezele ale căror teme presupun efectuarea unor cercetări. Generic, această structură este următoarea:

1. formularea explicită, coerentă a obiectivelor și întrebărilor de la care pornește cercetarea; obiectivele se formulează în termeni de finalități, în timp ce întrebările adresează în mod explicit problemele pe care și le pune autorul în legătură cu subiectul investigat, pornind de la alte studii sau de la propria experiență științifică;
2. formularea explicită a ipotezei/ ipotezelor cercetării sau a premiselor de plecare;
3. Prezentarea modelului cercetării; aceasta presupune descrierea variabilelor sau a categoriilor de analiză a cercetării (în cazul experimentului); descrierea eșantionului sau a participanților;
4. descrierea metodologiei alese și a tehnicilor de investigație (Se vor cita referințele care le susțin din punct de vedere teoretic și practic.);
5. descrierea procedurilor de recoltare a datelor (Rezultatele unei cercetări sunt puternic influențate nu doar de caracteristicile instrumentelor utilizate, ci și de modul în care se desfășoară aplicarea lor. O prezentare succintă a procedurii de investigare – modul de relaționare cu subiecții, aspecte de organizare a investigației etc. – are darul de a întări încrederea în calitatea datelor recoltate.);
6. descrierea procedurilor de analiză/interpretare a datelor.

Capitolul 3. Analiza rezultatelor cercetării

Capitolul dedicat prezentării rezultatelor va trebui să valorifice în mod sistematic, clar și inteligibil datele obținute în urma procesului de culegere a datelor. Se vor avea în vedere:

- a. prezentarea și analiza datelor (Se pot prezenta în funcție de caz grafice, tabele, scheme, diagrame comparative, histograme etc.);
- b. interpretarea rezultatelor. (Se vor sublinia relațiile dintre rezultatele proprii și cele raportate în literatura de specialitate.).

Capitolul 4. Concluzii și aprecieri finale

Capitolul de concluzii se referă la semnificația temei și a cercetării, în contextul literaturii dedicate temei analizate.

Se pot face aprecieri cu privire la dificultăți întâmpinate pe parcursul cercetării, la eventualele puncte slabe ale acesteia, care vor trebui evitate în viitor, precum și la deschideri către alte direcții de cercetare legate de subiectul respectiv.

Capitolul va conține un paragraf distinct dedicat „contribuției personale”, în care vor fi menționate cele mai relevante aspecte care au constituit contribuția individuală la realizarea temei. Dacă este cazul, se va include și un paragraf în care se vor menționa drept „contribuții originale” acele aspecte care reprezintă o noutate în raport cu tema studiată.

Partea finală

Partea finală va cuprinde lista referințelor și anexele lucrării.

Referințele bibliografice

Referințele bibliografice reprezintă o componentă esențială a lucrării, care reflectă efortul absolventului de acoperire a subiectului studiat. Aspectele principale care trebuie avute în vedere sunt următoarele:

- *compoziția bibliografiei*: ponderea majoritară trebuie să o aibă referințele de tip lucrări/ cărți de referință și actuale pentru subiectul tratat, dar și cele de tip ”articol de revistă”, ”comunicări științifice la conferințe”; vor fi utilizate surse românești, dar mai ales străine;
- *actualitatea bibliografiei*: ponderea majoritară trebuie să o aibă referințele recente; totuși nu vor fi evitate referințele mai vechi, dacă au un caracter fundamental pentru subiectul tratat; în general, se consideră că o referință este ”actuală” dacă nu este mai veche de 10 ani;
- *toate citările bibliografice din textul lucrării trebuie să se regăsească în bibliografia finală*;
- *formatul bibliografiei*: se citează folosind standardul APA (www.apastyle.org).

Câteva reguli generale ale formatului de citare:

- în text, citarea unei idei se face prin numele autorului urmat de anul publicării lucrării. De exemplu: „... text... (Ioan Cerghit, 2005)”, sau „...așa cum afirmă Ioan Cerghit (2005)”; în acest caz, nu se precizează numărul paginii;
- preluarea identică a unui text scris de un alt autor va fi citată cu indicarea paginii din sursa utilizată – de exemplu: „text citat” Ioan Cerghit, 2005, p. 125);

- în cazul în care sunt mai mult de trei autori, în text se va trece numai numele primului, urmat de expresia *et al.* (în bibliografie se vor scrie numele tuturor);
- la citarea indirectă se va scrie numele autorului citat, iar referința se va face cu privire la autorul din care a fost preluată informați, astfel: Popescu (apud, Cerghit, 2005); dacă este o citare exactă, atunci se va preciza și pagina;
- în text nu se utilizează decât numele autorilor (nu și prenumele);
- în bibliografie prenumele autorilor poate fi limitat la inițiale;
- dacă autorul este o instituție sau organizație, se trece numele acesteia;
- dacă data publicării nu este precizată, se trece n.d. (*not-dated*);
- titlul revistei, al cărții din care este citat un articol sau o secțiune se vor scrie cu *litere italice*; la fel se procedează și cu titlul comunicării științifice de la un congres;
- la citarea unui articol de revistă sau capitol de volum, în lista de referințe se vor trece și paginile articolului sau capitolului;
- pentru sursele preluate de pe internet, se vor introduce autorul, titlul și adresa web (în conformitate cu manualul APA 6-th, data accesării nu mai este necesară);
- bibliografia va fi ordonată alfabetic, cu indentarea liniei a doua și a celor următoare (dacă există), conform modelelor de mai jos.

Exemple de referințe:

Carte:

Ahrons, C. R., & Rodgers, R. H. (1987). *Divorced families: a multidisciplinary developmental view*. New York: W.W. Norton.

Capitol de carte:

Banderet, L. E., & Burse, R. L. (1991). Effects of High Terrestrial Altitude on Military Performance. In R. Gal & A. D. Mangelsdorf (Ed.), *Handbook of Military Psychology*. John Wiley&Sons Ltd.

Articol din revistă:

Gelfand, L. A., Mensinger, J. L., & Tenhave, T. (2009). Mediation analysis: a retrospective snapshot of practice and more recent directions. *The Journal of General Psychology*, 136(2), 153-176.

Comunicare la conferință:

Sacco, G. (2002, 14 sept.). *Errors, mistakes, cultures*. Comunicare la 25th EAAP Conference, Warsaw

Pagină web:

Wilde, G. J. S. (1994). *Target Risk*, <http://pavlov.psyc.queensu.ca/target/index.html>

Anexe

În partea finală a tezei vor fi puse, în ordine, lista referințelor bibliografice, anexele (dacă sunt necesare), rezumatul tezei în limba română și într-o limbă de circulație internațională.

În anexe se introduc informații care nu sunt imediat necesare în textul lucrării, pentru ca aceasta să fie înțeleasă sau care, dacă ar fi fost introduse în text, ar fi îndepărtat cititorul de la cursivitatea ideilor. Aici se pot pune chestionarele utilizate (dacă sunt realizate de autor și dorește acest lucru), ilustrații sau tabele suplimentare, diverse prelucrări statistice, dacă

sunt utile celor interesați de analize suplimentare, precum și orice materiale care sunt considerate relevante pentru temă.

Se va avea în vedere ca numărul de pagini al anexelor să nu fie excesiv.

4. Evaluarea tezei

Teza este rezultatul muncii individuale a studentului, care are întreaga responsabilitate pentru conținutul și forma acesteia. În realizarea ei, studentul trebuie să respecte cerințele obligatorii menționate mai sus, să urmeze orientările și recomandările din prezentul Ghid.

În mod generic, aspectele cele mai importante care fac obiectul evaluării tezei sunt:

- structurarea conținutului în mod logic și adecvat problematicii tratate și reperelor științifice;

- forma corectă și îngrijită;

- contribuția personală;

- corectitudinea metodologică;

- concluzii relevante.

Prin contribuție personală se înțeleg volumul, complexitatea și calitatea activității individuale desfășurate pentru realizarea temei, sub toate aspectele care o compun. Studentul trebuie să fie capabil să explice toate aspectele teoretice, metodologice și practice care fac parte din lucrare. În caz contrar, se va aprecia că acestea nu reprezintă contribuția sa personală.

Originalitatea și noutatea sunt indicatori de valoare și vor fi apreciate ca atare, dar, la nivelul ciclului de licență, nu se așteaptă în mod necesar lucrări cu caracter de noutate științifică sau teoretică. De la lucrările realizate la nivel de master se așteaptă contribuții științifice originale, chiar dacă acestea sunt minore. Lucrarea trebuie să evidențieze capacitatea de a utiliza cunoștințele și abilitățile formate în procesul de învățământ, pentru finalizarea unui proiect academic, în conformitate cu normele și exigențele metodei științifice din domeniul științelor educației.

Aspectele supuse evaluării tezei sunt următoarele (în paranteză, numărul maxim de puncte pentru fiecare aspect):

a) **criterii teoretice** – nivelul cunoștințelor teoretice, gradul lor de relevanță în raport cu tema abordată, capacitatea de a identifica și de a analiza literatura de specialitate (max. 3 p);

b) **criterii metodologice** – capacitatea de a realiza și de a opera cu un model metodologic adecvat în raport cu tema (max. 3 p);

c) **criterii analitice** – capacitatea de a prelucra și de a analiza datele și informațiile, precum și aceea de a formula concluzii adecvate în raport cu acestea (max. 3 p);

d) **criterii stilistice** – capacitatea de a redacta o lucrare academică în mod structurat și coerent, într-un limbaj științific adecvat și în concordanță cu standardele formale impuse (max. 1 p);

În caz de plagiat, dacă profesorul coordonator surprinde acest lucru, va consemna acest fapt într-un referat distinct, cu menționarea probelor care îl susțin și va propune respingerea tezei de la susținere. Decizia de respingere va fi luată de conducerea departamentului, după analiza tezei și discutarea cu studentul.

Dacă se decide respingerea tezei pentru plagiat, studentul nu mai are dreptul să refacă teza și nici să se prezinte cu o altă teză în cadrul sesiunii respective de examen.

Dacă plagiatul este dovedit în faza de susținere a tezei, de către comisia de examen, teza va fi notată cu 1.